

TAĦRIG GHAT-TMIEN SENA (SKOLA MEDJA)

II-Malti

**It-3 Pakkett
bir-risposti ta' Pakkett n. 2**

malti.skola.edu.mt

Daqqa t'id fil-Malti

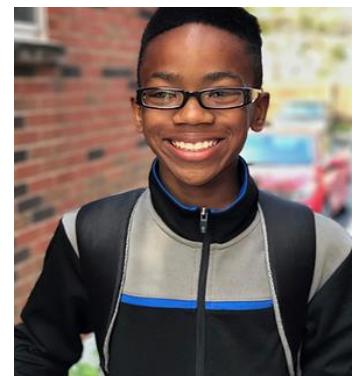

DaqqatIdFilMalti

A. Silta għall-Istħarrig

Aqra sewwa din is-silta u wieġeb il-mistoqsijiet dwarha.

Aħna ikoll differenti Jisimni Hamid. Għandi tħażżeż sena u għalkemm twelidt l-Eritrea, ili sentejn noqgħod San Ġiljan. F'din l-iscola ili nattendi sena u nofs. Niftakar li biex wasalna Malta jien u ommi tkexkixna u batejna ħafna. X'ma rajniex fil-vjaġġa twil li għamilna! ġlied, suldati, deżert, trakkijiet, baħar, ħut kbir... (par. 1)

Il-ħajja ta' refugjat mhix ħajja faċli. Ħafna nies jaħsbu li aħna nitilqu minn pajjiżna b'kapriċċ. Kieku f'pajjiżna m'hemmx il-gwerra, il-ġlied u t-tbatija, kieku ħadd ma jitlaq. Imma għall-magħmul m'hemmx kunsill! Twelidt l-Eritrea u hemm irrid nerġa' mmur. Beħsiebni nistudja. Irrid insir tabib biex inkun nista' mmur lura f'pajjiżi u ngħin lil niesi, l-aktar lit-tfal li mingħajr ma jaħtu xejn jipċiċċaw imweġġgħin minħabba l-ġlied bla sens tal-kbar. (par. 2)

Fil-bidu li ġejt f'din l-iscola, hekk kif rawni dieħel, kulħadd beda jħares lejja. Indunajt li kont differenti. Xagħri kellu għamlu oħra, il-kulur tal-ġilda kien aktar skur u l-lingwa li kont imdori nitkellem biha, qisha ma kinitx teżisti għax bħalha ma bdejt nisma' mkien. (par. 3)

Fil-brejk kont spiss immur f'rroksa waħdi. Kont noqgħod nara lill-istudenti l-oħra jilagħbu l-futbol. Darba fost l-oħrajn, ġie ħdejja Darren. Kien tifel tal-klassi tiegħi. Ma stajniex nitkellmu għax ma konniex nafu nitkellmu bl-istess lingwa. Baqa' ħdejja. Jien tajtu nofs il-mandolina li kelli u hu tani biċċa ħobż biż-żejt u l-kappar. Minn dakħinhar 'il quddiem jien u Darren sirna qisna l-ħabel u s-satal. Bejnietna twieldet ħbiberija sabiħa. Il-mejda ta' ħdejja ma baqgħetx vojta għax fil-klassi ħdejja, ġie bilqiegħda Darren. Maż-żmien bdejt nitgħallem ukoll il-Malti u l-ħbieb komplew jiżdiedu. Mhux l-ewwel darba waqt xi lezzjoni li sħabi kienu jistaqsuni xi ħaġa dwar l-istorja tiegħi. Kulħadd kien jiskot u jissaħħar l-aktar meta kont nirrakkontalhom l-esperjenzi mqallba tiegħi. (par. 4)

Għall-bidu li ġejt f'din l-iscola, kont inħossni waħdi u differenti. Illum il-ġurnata għalkemm bqqajt inħossni differenti m'għadni waħdi. Tgħallimti li kulħadd b'xi mod jew ieħor huwa differenti. L-importanti li d-differenzi napprezzawhom għax hija d-diversità li tagħmilna ikoll speċjali. (par. 5)

(Silta meħħuda mill-Karta tal-Ēżami Annwali 2014 - curriculum.gov.mt)

II-Fehim mill-Qari

Wiegeb il-mistoqsijiet fi kliemek skont is-silta li qrajt.

1. Fejn qed jgħix Hamid?

2. Għaliex Hamid u ommu kellhom jitilqu minn pajjiżhom?

3. X'jixtieq isir Hamid la jikber? Għaliex?

4. Semmi żewġ affarrijiet li skont Hamid kienu jagħmluh differenti.

5. Ikteb fil-qosor kif bdiet il-ħbiberija bejn Hamid u Darren.

6. Għaliex taħseb li l-ħbieb tal-klassi ta' Hamid kienu jieħdu gost jisimgħu ġiġi jidher l-esperjenzi tiegħi?

7. X'differenza hemm bejn il-mod kif kien iħossu Hamid għall-bidu li ġie f'din l-iskola u l-mod kif qed iħossu llum il-ġurnata?

8. X'messaġġ taħseb li trid twassal din is-silta?

9. Fisser dawn li ġejjin skont kif użati fis-silta:

a. "għall-magħmul m'hemmx kunsill" (par. 2)

b. "sirna qisna l-ħabel u s-satal" (par. 4)

10. Agħti kelma oħra bl-istess tifsira flok "twieldet" fis-sentenza: "Bejnietna twieldet ħbiberija sabiħha." (par. 4).

B. Il-Grammatika

1. Il-kelma **sentejn** hija:
Singular	☐
Kollettiv	☐
Għadd Imtenni	☐

2. Aġħti l-plural ta' dan il-kliem u ikteb x'tip ta' plural hemm f'TaqSIMA A u B.

TaqSIMA A: Plural _____	
Singular	Plural
a) refugjat	
b) kapriċċ	
ċ) klassi	
d) esperjenza	
e) differenza	
f) xewqa	
g) siegħha	

TaqSIMA B: Plural _____	
a) skola	
b) baħar	
ċ) gwerra	
d) rokna	
e) ħabel	
f) salal	
g) mejda	
g) ħaġa	

3. Man-Nom **xagħar** żid il-Pronomi Mehmużin. Segwi l-eżempju u uža l-mudell laħam biex tevita l-iżbalji.

0. ix-xagħar tiegħi	<i>latħmi</i>	<i>xagħri</i>
1. ix-xagħar tiegħek		
2. ix-xagħar tiegħu		
3. ix-xagħar tagħha		
4. ix-xagħar tagħna		
5. ix-xagħar tagħkom		
6. ix-xagħar tagħhom		

4. Ikteb il-vokali i fejn meħtieġ. (Jekk l-i hija tal-leħen taqa' meta tinzerta ħdejn vokali oħra filwaqt li jekk tkun etimoloġika, jiġifieri parti mill-kelma, tibqä' hemm.)

1. Din in-nota __mportanti ħafna.
2. Qrajt ittra __nteressanti ta' zmien il-gwerra.
3. L-istudenti jinsabu __mħassbin bis-sitwazzjoni prezenti.
4. Mario kielha kollha l-ħobżha __mbierka li tah il-kappillan.
5. L-istudenta __mweġġgħha __ttieħdet lejn l-isptar bl-ambulanza.
6. Ir-rimi __llegali tal-iskart għandu jieqaf.
7. Ommi xtrat ftit kiwi u nofsu sabitu __mħassar.
8. Il-kuluri tal-pitturi ta' Emvin Cremona huma __mpressjonanti.
9. Il-purtieri tal-kamra tiegħi huma __kkuluriti b'kuluri čari.
10. L-istejjer li jivvinta Max huma __nkredibbi.
11. Fl-internet għandek issib ħafna riċetti __nnovattivi.
12. Quddiem it-tbatija l-bnadmin ma jistgħux jibqgħu __ndifferenti.

5. Agħti l-mamma tal-verbi t'hawn taħt u wara qassamhom skont jekk humiex verbi ewlenin (tal-1 Forma) u verbi mnisslın (il-forom l-oħra).

Verb	Verbi Ewlenin	Verbi Mnisslın
0. twelidt		<i>twieled</i>
1. niftakar		
2. wasalna		
3. batejna		
4. nitkellem		
5. jaħsbu		
6. rrid		
7. jiżdiedu		
8. jissaħħar		
9. tgħallimt		
10. ma baqgħetx		

6. Agħti n-negattiv ta' dawn il-verbi.

	Negattiv		Negattiv
1. baqa'		6. beka	
2. fiequ		7. irnexxielu	
3. sirna		8. mietet	
4. marru		9. iċċaħħad	
5. tela'		10. sewwa	

7. Imla l-vojt bil-kliem mill-kaxxa t'hawn taħt.

Ftakar li meta l-kelma **tispiċċa a' tkun verb u meta tkun nom, tispiċċa għha.**

tela', telgħha; waqa', waqqgħha; tef'a, tefha; qata' qatgħha; żar, żgħar, żahar; nħar, nar; qatt, qadd; qagħad, qgħad; Hadd, ħadd, ħad.

1. Ruben _____ it-_____ mgħobbi bi xkora patata.
2. Bil-_____ li _____ Simon benġel siequ.
3. Steve _____ id-dawl għax qabdu n-nġħas.
4. Missieri _____ kollox fil-garaxx, xħin wasalna minn Għawdex.
5. Xħin ħija _____ sebghu, ommi ħadet _____ kbira għax rat ħafna demm.
6. Fi Frar is-siġra tal-laringi tkun mimlija _____
7. Il-President _____ il-każin tal-Banda tar-raħal lejlet il-festa.
8. Huti ż-_____ dejjem jilaghbu u jien dejjem nistudja.
9. _____ li qabad _____ il-festa tqabbad apposta.
10. Hxint mill-_____ m'għadu jiġini xejn.
11. Int _____ sifirt?
12. Kawża tal-pandemija, il-_____ tela' għal 7 fil-mija.
13. Alex _____ jistenna lil martu tagħmel l-irtokk.
14. Jien _____ il-ħelu kollu li xtrat in-nanna peress li _____ li għaddha _____ ma ġie jaraha.

8. Nomi Verbali (Krystle Zerafa)

Imla l-vojt b'nomi verbali mnißla mill-verb fil-kolonna tax-xellug.

	Verb	Nom Verbali
0	beka	bikja
1	seraq	
2	talab	
3	raqad	
4	kines	
5	gideb	

Č. Idjomi

i. Qabbel l-Idjomi mat-tifsira u ara kif tista' tużahom fil-kitba tiegħek.

L-idjoma	It-tifsira
1. Hadet ġurnata festa.	Ma ssibhiex f'lin bħal dan.
2. Ma tilfitx żmien.	Għal għarrieda, bla mistenni.
3. Dan mhux ħinha.	Harġet bi btala.
4. Hin bla waqt.	Aktar ma jkun malajr aktar aħjar.
5. Il-lejla qabel għada.	F'lin qasir.
6. F'tebqa t'għajnejn.	Haġirket biex tlesti xogħolha.

D. Taħdit u Kitba

i. Tkellem dwar dak li qed tara fl-istampi. Wara l-istampi għandek xi mistoqsijiet biex jgħinuk.

1

2

3

4

5

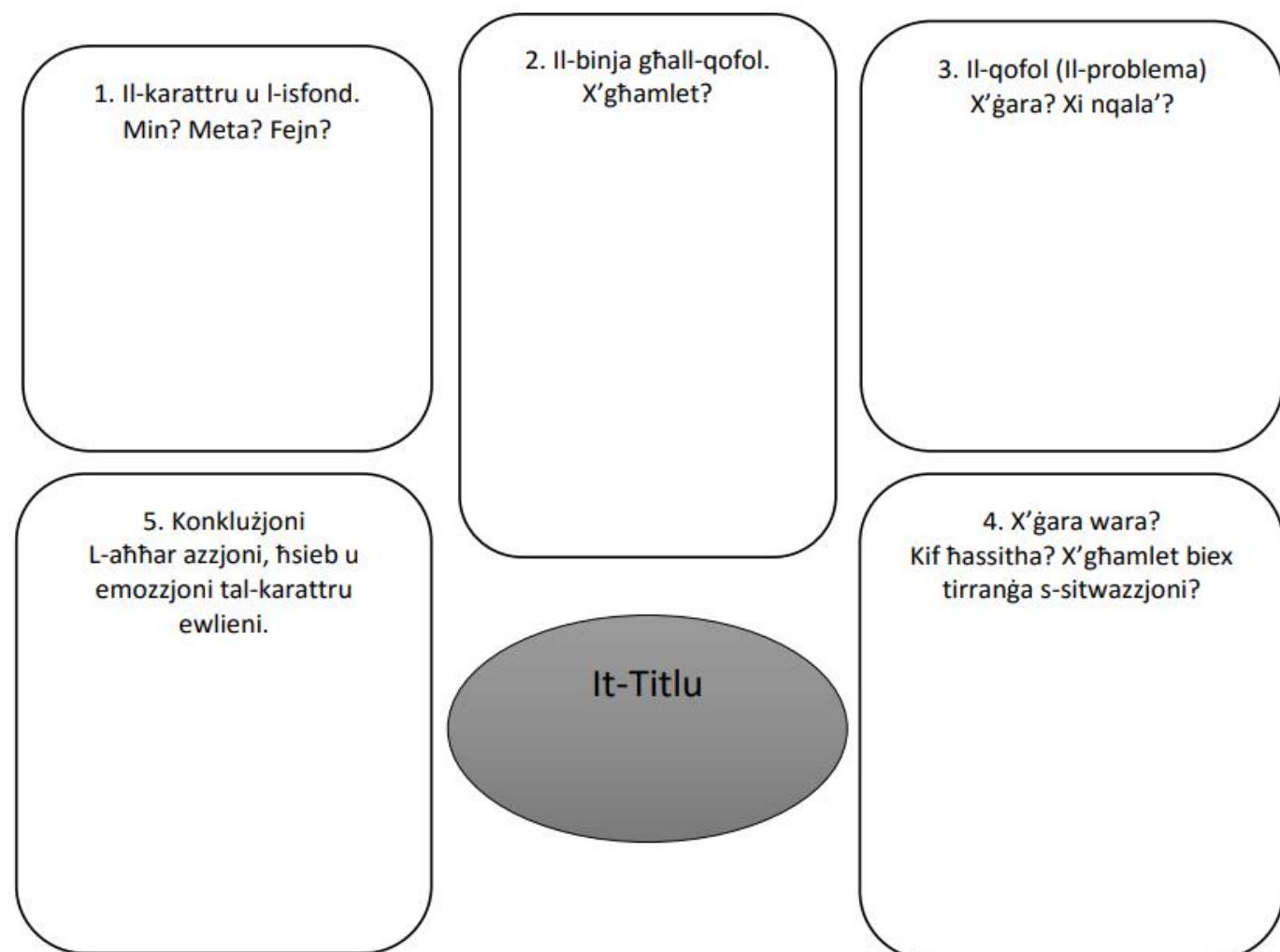
6

1. Fejn qiegħda l-protagonista u x'inihi tagħmel? X'kienet l-okkażjoni? Għal min qed issajjar?
2. X'qed tuża biex taħmi l-ikel? Kif setgħet tobsor li l-ikel kien ġej tajjeb? X'qagħdet tagħmel sa ma jsir l-ikel?
3. Min ġabbat il-bieb? X'ġab miegħu? Kif ġassitha l-protagonista? X'ħasbet dwar dak li rċeviet?
4. X'għamlet b'dak li rċeviet il-protagonista? X'kien hemm fil-pakkett? Kif ġassitha l-protagonista?
5. X'rīha bdiet ixxomm f'mument minnhom? Fiex ftakret? X'sabet xħin daħlet fil-kċina?
6. X'kien sar minnu l-ikel? Kif ġassitha dwar dan kollu? X'ġieha f'moħħha li tagħmel?

ii. II-Komponiment

A. Il-Pjan tal-Kitba - Imla l-informazzjoni fl-ispażji t'hawn taħt biex tifforma l-pjan tiegħek għall-komponiment.

E. Kultura

Tisliba: Ħelu Malti marbut mal-Festi. (ie u għi joqogħdu f'kaxxa waħda.)

1			

3			

5				

2						
4						

6	7					

9						

8						

10							

Weqfin	Mimdudin
<p>1. Dawn nagħmluhom mill-ħarrub.</p> <p>2. Għażna ta' ħobż u ingredjenti oħra għal żmien il-Milied.</p> <p>3. Ħobż li jfakkarna fl-appostli.</p> <p>7. Nikluhom fl-Għid il-Kbir.</p> <p>8. Jitqassmu lit-tfal fil-jiem tal-karnival.</p>	<p>4. Dan il-ħelu jinbiegħ f'kull festa tar-raħhal.</p> <p>5. Dawn tal-mejtin u ssibhom għall-bidu ta' Novembru.</p> <p>6. Insajruhom għall-festa ta' San Ĝużepp.</p> <p>9. Ħelu moħmi għal żmien ir-Randan.</p> <p>10. Dezerta ħelwa għall-karnival.</p>

Risposti għat-Taħriġ tal-Pakkett n.2

A. Silta għall-Istħarriġ

1. L-istorja hija ambjentata fir-rebbiegħha.
2. i. Ommu li riditu jattendi għall-privatijiet.
- ii. Il-ponot li kien qed jitilgħulu.
3. Kien jiddejjaq għaliex kien hemm riħha li ddejqu u għaliex jien jaf li sħabu kienu l-każin.
4. Il-ponot ta' fuq ħaddejha ma setax jaħbihom.
5. Philip kellu ommu f'siġġu tar-roti u hu kellu jdur biha u jieħu ħsieb id-dar.
6. Mario kien ikrah u xejn ma jiġibdek.
7. Naħseb li Jason kien jikkonsla u ma jħossux daqshekk żvinturat.
8. Risposti varji.

B. Analizi Testwali

- 1a) titlagħlux
b) ħaddejha
c) saram / problemi eċċċ.
- 2a) ħafna / numru mdaqqas
b) Il-kelma jrid ikollha t-tifsira ta' ċaqliqa.
- 3a) Tagħtik qatgħha.
b) mil-lejl għan-nar
- 4 verb,
pronom meħmuż,
negattiv
5. a) jingala - nqala'/qala'
b) weħlet - weħel
c) riditu - ried
d) jimxi - mexa
e) jsegwu - segw
- 6a) Għall-ponot
b) Ġħal omm Philip

Ċ. Grammatika

- 1a. "Frans, jekk trid tiġi miegħi u ma' sħabi, aħna sejrin Ĝħawdex il-ħadd li ġej," għarrfu Mario.
- b) Mario staqsa lil Philip jekk kienx sejjjer futbol dakħinhar.
2. 1. rridu
2. żżur
3. idduru
4. xxewwx
5. ġġorr
- 3a) fittxet - fittex
b) jixxiebhu - jixbah/xbieha
- 4a) qatt ma
b) ħadd ma
ċ) qatt ma
d) rari
e) Kullimkien
- 5a) Haż-
b) mill-, mis-
ċ) Bħal-
d) maż-
e) lill-
- 6i) ħdejn / Qrib/Biswit eċċċ
ii) ħlief
iii) Malli / Xħin eċċċ
iv) ġewwa
v) malli / hekk kif

- 7a) "X'għandu missieri?"
staqsa Toni.
- b) "Mhx tort ta' dan il-virus," irrispondiet Marija inkwetata, "I-imgħallem ħabibrilhom li l-kumpanija m'għadx baqqgħalha flus biex tħallas il-pagi."
- ċ) "Kos, kif ħarbat id-dinja dal-mikrobu

mikroskopiku..." ħaseb Toni.

D. Qwiel

- ii) 1. c
2. e
3. b
4. d
5. a
- ii) 1. Dak li tiżra taħnsad
2. Tgħoddax il-fleiles qabel ma jfaqqsu.

E. Kitba

- i. Risposti varji

ii. Komponiment - Kitba twila Skema tal-Marki

IL-ĠENERU (2)
It-tqassim skont kif jitlob il-ġeneru /2
IL-KONTENUT (13)
L-iżvilupp tal-ideat /5
Is-sekwenza/koerenza u rabta bejn il-partijiet /2
L-istil /1
L-espressjoni u l-ħessiku /3
L-eċċellenza fil-kitba /2
IL-METALINGWA (10)
Il-punteggjatura /2
Is-sintassi /2
L-ortografija /4
Il-morfologija /2